JAARVERSLAG 2016

NGF

GOLF. SAMEN VRIJUIT SPELEN

Klik hier voor de promotiefilm

Golfbaan Zuid-Drenthe begon 2016 bovenaan de top-vijftig van negen-holesbanen

1	Van het bestuur	6
2	Jaaroverzicht	14
3	Eregalerij	20
4	NGF-commissies	22
5	Statistiek	32
6	GOLF.NL	34
7	Topgolf	40
8	Wedstrijduitslagen	42
9	Bestuur en Commissies	50
10	Financieel overzicht	54
11	Sponsors	64
12	Colofon	66

In de tekst van dit jaarverslag zijn sommige woorden blauw en onderstreept. Dit zijn links naar informatieve filmpjes. Klik erop en het filmpje start vanzelf.

Foto omslag: The Dutch

In het tweede jaar op de Ladies European Tour won Anne van Dam haar eerste toernooi

Het bestuur heeft het genoegen u het verslag aan te bieden over het honderdtweede verenigingsjaar.

Bestuur

W.P. Zelsmann, *president*
Mevr. J.G.M. van Rhijn, *vicepresident*
Mevr. C. E. Visser, *penningmeester*
J.E. Kuipers
D. Prins
Mevr. E. Weima
A.E. Levi

NGF KONINKLIJKE NEDERLANDSE GOLF FEDERATIE

Koninklijke Nederlandse Golf Federatie

Telefoon 030 242 63 70
E-mail golf@ngf.nl
Website www.ngf.nl

Bezoekadres
Burgemeester Verderlaan 17
3544 AD Utrecht

Postadres
Postbus 8585
3503 RN Utrecht

NOC*NSF
LID VAN NOC*NSF

De naam Joost Luijten kwam voor de tweede keer op de beker van het KLM Open te staan. Joost in actie zien tijdens het Brits Open? Klik *hier*

1

VAN HET BESTUUR

Voor de tweede achtereenvolgende keer verschijnt het jaarverslag van de Koninklijke Nederlandse Golf Federatie (NGF) als een digitaal magazine. Het (wettelijk verplichte) financiële verslag verschijnt apart. Beide uitgaven geven uitgebreid en helder weer wat er in 2016 in het Nederlandse golf in het algemeen en bij de NGF in het bijzonder is gebeurd.

De NGF is opgericht in 1914. Deze vereniging heeft inmiddels ruim 250 Leden – veelal golfclubs. De doelstelling van de NGF is de bevordering van de golfsport in breedste zin van het woord. Dit doet zij met een veelheid aan commissies, vrijwilligers en een professioneel Federatiebureau met 35 medewerkers (gemiddeld 30,5 fte, ultimo 2016). De directie van het bureau heeft een management-team van zes personen.

Regeren is vooruitzien en in een sterk en snel veranderende maatschappij moet een grote sport-organisatie niet alleen een toekomstvisie hebben, maar ook een gedegen plan van aanpak.
In 2016 presenteerde het bestuur van de NGF het meerjarenbeleidsplan *Meer door Beter Golf*.
Om mensen meer en beter te laten spelen moet de toegankelijkheid van golf verbeteren en moeten wij zorgen dat er minder afhakers zijn. Daarnaast is maatschappelijk verantwoord beheer noodzakelijk en vereist de exploitatie van golfaccommodaties steeds meer kennis en visie op langere termijn. Om dat alles mogelijk te maken, is verandering nodig. Of – zoals het bestuur in het meerjaren-

beleidsplan concludeerde – bestuurlijke vernieuwing en verjonging is gewenst en bestaande structuren moeten op de schop.
De Algemene Ledenvergadering keurde het nieuwe beleidsplan in het voorjaar van 2016 met algemene stemmen goed. In het najaar volgde het akkoord van de Algemene Ledenvergadering op het jaarplan 2017.

Sportief Beleid

Een belangrijk middel om tot meer en beter golf te komen, is een aanpak die structuur geeft aan het nemen van golflessen en het oefenen, zowel individueel als in groepsverband. Het enkele jaren geleden geïntroduceerde 9-stappenplan vormt daarvan de basis.

Het jeugdproject RAAK! was in 2016 een speerpunt van het NGF-beleid

De (digitale) Golf Academie biedt clubs en pro's de mogelijkheid om golfers beter te leren golfen, waardoor zij meer uitdaging ervaren en – heel belangrijk – meer plezier aan hun sport kunnen beleven. De kans dat deze golfers afhaken, neemt hierdoor af.
Om clubs en banen te helpen bij de vormgeving van hun sportief beleid, waren er veel cursussen en workshops.
De Golf Academie presenteerde zich zeer succesvol tijdens de ING Private Banking Golfweek op The International en *op The Dutch* tijdens het KLM Open. Ruim tweeduizend golfers van alle niveaus hebben hun voordeel gedaan met de uitstekende lessen en tips van gekwalificeerde professionals.
Uitdaging en plezier gaan hand in hand met de GOLF.NL app, die de NGF in 2016 samen met sponsor ING Private Banking introduceerde. Met deze app kan men zijn scores registreren en vergelijken met die van anderen. Zo kan 'beter spelen' concreet worden. De vele gebruikers reageerden zeer positief op de app.

Jeugd en Familie

Het jeugdproject *RAAK!* was in 2016 een speerpunt van het NGF-beleid. Het aantal jonge golfers daalt, maar RAAK! heeft alles in zich om kinderen en hun families op een enthousiaste en ontspannen manier met de sport in aanraking te brengen.
Tijdens de ING Private Banking Golfweek in mei werd *RAAK!* gelanceerd. Gedurende het KLM Open waren er opnieuw veel kinderen die speels kennismaakten met golf. Een doorslaand succes was de Olympic Experience op het strand van Scheveningen, tijdens de Olympische Spelen in Rio de Janeiro. Mede dankzij de inzet van vrijwilligers en medewerkers van het Federatiebureau konden ruim tienduizend kinderen ervaren hoe leuk golf is.

Sponsoren

De NGF prijst zich gelukkig met een groot aantal sponsoren, van wie we hier ING Private Banking, Deloitte, Stern, Monte Rei, Titleist-Footjoy en Ricoh noemen.
ING Private Banking is de nieuwe hoofdsponsor van het Nederlandse golf. Het concern bouwde de afgelopen jaren veel ervaring op in de sportwereld en men wil graag samenwerken aan verdere verjonging van de golfsport. Ook Stern is een nieuwe partner, met name op het gebied van duurzaamheid. In augustus kon de NGF de Portugese golfbaan Monte Rei toevoegen aan het lijstje met partners. Deze schitterende baan zal 's winters dienen als onderkomen voor veel jonge talenten van de NGF-selecties.

Evenementen

In mei vond op The International de eerste editie van de ING Private Banking Golfweek plaats, een combinatie van top- en breedtesport. Een internationaal teamevenement voor damespro's was een primeur. Daarnaast waren er een toernooi voor clubteams, de al genoemde introductie van RAAK! en de populaire lessen van De Golf Academie. Golfbaan The Dutch was voor het eerst gastheer van het *KLM Open* – de 97ste editie. Ook voor het eerst organiseerde de NGF alle activiteiten rondom de vrijwilligers die voor zo'n toptoernooi nodig zijn. Meer dan duizend vrijwilligers waren gedurende alle toernooidagen actief.
Er was veel lof voor de baan en het kampioenschap kreeg extra glans door het uitstekende spel van Joost Luiten, die voor de tweede keer in vier jaar de titel veroverde. Ook op The Dutch konden liefhebbers van alle leeftijden zelf aan de slag.
Het KLM Open was ook het toneel van een opvallende sportieve vernieuwing: *Beat the Pro*, waarbij een amateur op de Par-3 stadionhole op dag één en dag drie na de pro's kon afslaan. Dit evenement kreeg wereldwijd veel aandacht.

Samenwerking

Het bestuur van de NGF is verheugd dat er ook in 2016 constructief is samengewerkt met andere belangrijke stakeholders: de Nederlandse Vereniging van Golfaccommodaties (*NVG*), de Professional Golfers Associatie (*PGA Holland*) en de Nederlandse Greenkeepers Associatie (*NGA*).
Elke organisatie heeft haar eigen verantwoording en aanpak, maar er zijn veel beleidspunten met raakvlakken en overlappingen, zoals sportief beleid en duurzaam beheer van golfbanen.

Er is een kwaliteitsimpuls nodig om tot betere prestaties van Nederlandse golfers te komen.
Dit leidt ertoe dat de NGF de regie over aanpak, programma en coaches meer in eigen hand gaat nemen. Zij koos voor een structuur met een hoofdcoach – Maarten Lafeber – die een team van andere coaches gaat aansturen. Het programma heeft meer centrale en gezamenlijke trainingen als uitgangspunt. Dit moet op den duur leiden tot betere prestaties van amateurs (van alle leeftijden), meer succesvolle pro's op de internationale tours en aansprekende resultaten in de Majors en op de Olympische Spelen.

Er is een kwaliteitsimpuls nodig om tot betere prestaties van Nederlandse golfers te komen

Deze aanpak is medio 2016 van start gegaan. Het bestuur beseft dat het een project van de lange adem is; een short cut naar structureel succes is er nu eenmaal niet.

Duurzaam

Als gevolg van de zogenaamde Green Deal met de overheid moet in 2020 op alle sportvelden, en dus ook golfbanen, een einde zijn gemaakt aan het gebruik van zogenoemde gewasbeschermingsmiddelen. Alleen als golf op wetenschappelijke wijze onomstotelijk kan aantonen dat er sprake is van een uitstekend duurzaam beleid, is een uitzondering wellicht mogelijk. Dientengevolge is de benoeming (in 2017) van een Buitengewoon Hoogleraar Turfgrass Ecology aan de Wageningen Universiteit van groot belang.
Voorop staat dat clubs en banen hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Duurzaam onderhoud is een plicht. Een goede manier om deze na te komen, is te voldoen aan de eisen inzake GEO-certificering.
In 2016 waren 66 banen gecertificeerd, terwijl er 35

banen op koers liggen om dit resultaat te bereiken. Maar we zijn er nog niet: de NGF streeft naar tweehonderd gecertificeerde banen in 2020. Duurzaam beleid mag echter niet ten koste gaan van de speelkwaliteit van de banen. Dit onderwerp had in 2016 veel aandacht van het bestuur en dat zal in de komende jaren zo blijven.

Contact met de Leden

In het voorjaar was er voor de derde achtereenvolgende keer een *Themadag*. Daarnaast waren er meerdere seminars en workshops voor bestuurders, exploitanten en managers.
Naast de twee Algemene Ledenvergaderingen vonden bovendien drukbezochte traditionele bijeenkomsten plaats, zoals het Voorzitters- en het Secretarissenoverleg. Ook in 2016 waren er weer veel bezoeken van NGF-medewerkers aan clubs en banen.

Communicatie

Het platform GOLF.NL bracht in 2016 veel informatie, achtergronden en nieuws, zowel online als via sociale media en de uitgaven *GOLF.NL Weekly* en *GOLF.NL Magazine*. Steeds meer golfers worden op deze wijze bereikt.
Het zakelijke tijdschrift *GolfMarkt* verscheen twee keer. Men reageert positief op het blad, vooral doordat de inhoud dicht bij de praktijk van de exploitatie van golfbanen en de besturing van clubs staat.

Leden

Als nieuw D-Lid trad in 2016 toe Stichting Petrus en Paulus. De Texelse GC kreeg het A-Lidmaatschap over 18 holes (was B9).
Diverse golfclubs veranderden van naam: Sandur naar Golfparc Sandur, Stichting Golf & Recreatie Maasduinen naar Stichting Golf Maasduinen, Lochemse Golf- en Countryclub De Graafschap naar Lochemse Golfclub en Zandvoortse Golfclub Sonderland naar Golfclub De Zandvoortse.
GV Edda Huzid werd opgeheven.

Jubilea

Veel clubs vierden in 2016 een jubileum, waarbij vooral het negentigjarig bestaan van de Keppelse GC en het zestigjarig bestaan van de Twentsche GC en De Zuid Limburgse G&CC Wittem vermelding verdienen.
Acht clubs besteedden aandacht aan hun zilveren jubileum: G&CC Herkenbosch, GC Maastricht, GV De Peelse Golf, GC Harderwold, GC Martensplek, GC De Dorpswaard, GC De Kurenpolder en GC Princenbosch.

Golf Awards

In december was de traditionele uitreiking van de Golf Awards in Noordwijk. Tien sponsors en vierhonderd gasten maakten dit evenement tot een groot feest, in de geweldige ambiance van Huis ter Duin. Er waren winnaars in verschillende categorieën: *Joost Luiten* (Golfer van het jaar), *Anne van Dam* (Golfster van het jaar), *Dewi Weber* (Talent van het jaar), Levi Verwoert (Fysiek beperkte golfer van het jaar), KLM Open Radio (persprijs), *Ralph Miller* (Golfprofessional van het jaar), *Vincent de Vries* (Greenkeeper van het jaar) en *The Dutch* (Golfbaan van het jaar).

Algemeen

Het bestuur ziet erop toe dat de Federatie adequaat voldoet aan 'De 13 aanbevelingen voor Goed Sportbestuur', die zijn gekoppeld aan de minimale kwaliteitseisen waaraan men moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie van NOC*NSF. Ook in 2016 voerde het bestuur aan de hand van het instrument van NOC*NSF 'Toetsing Goed Sportbestuur' een evaluatie uit.

In het besturingsmodel van de NGF bestaat een scheiding tussen bestuurlijke, beleidsmatige, toezichthoudende en uitvoerende rollen. Besluitvorming en vaststelling van het beleid zijn voorbehouden aan het bestuur. Alle overige organen hebben een adviserende en/of uitvoerende rol.
In de Statuten en het Huishoudelijk Reglement is

Themadag NGF

Winnaars Golf awards

vastgelegd welke functies onverenigbaar zijn met een bestuursfunctie. Het NGF-bestuur ziet erop toe dat er nooit sprake is van (zelfs maar een schijn van) belangenverstrengeling bij de bekleding van functies.

Het meerjarenbeleidsplan *Meer door Beter Golf,* geldend voor de periode 2016-2020, was voor 2016 leidend

De Algemene Ledenvergadering is in 2016 twee keer bijeengekomen.

Het meerjarenbeleidsplan *Meer door Beter Golf,* geldend voor de periode 2016-2020, was voor 2016 leidend, met de bijbehorende begroting voor 2016.

De resultaten staan in het Jaarverslag 2016, met de bijbehorende jaarrekening.

De Algemene Ledenvergadering stelt jaarlijks de geconsolideerde balans en de jaarrekening vast, die is goedgekeurd door een onafhankelijk accountant.

De NGF beschikt over de vereiste statuten en reglementen, waaronder een Directiereglement, een Topsportstatuut en een Financieel Statuut, een Tuchtreglement, een Dopingreglement en een Klachtenregeling.

In het voorjaar van 2016 trad penningmeester Henk van der Kwast tijdens de Algemene Ledenvergadering statutair af. Hij werd met unanieme instemming van de Leden opgevolgd door Caroline Visser. Alfred Levi werd tijdens de Algemene Ledenvergadering in het najaar benoemd tot bestuurslid, met de portefeuille Marketing en Communicatie. Ook die benoeming was unaniem.

Voor alle bestuursleden is een rooster van aftreden opgesteld, waarbij (her)benoeming steeds plaatsvindt voor een periode van drie jaar, met een maximum benoemingstermijn van zes aaneengesloten jaren. Alle functiebeschrijvingen zijn openbaar gemaakt op de website GOLF.NL.

Rooster van aftreden NGF-bestuur

	benoeming	herbenoeming	aftreden
Willem Zelsmann, *President*	2014	2017	2020
Jan Ede Kuipers, *Regels en handicapping*	2015	2018	2021
Henk van der Kwast, *Penningmeester*	2010	2013	2016
Caroline Visser, *Penningmeester*	2016	2019	2022
Dricus Prins, *Breedtesport*	2015	2018	2021
Marieke van Rhijn, *Vicepresident, Duurzaam!Golf*	2011	2014	2017
Liz Weima, *Topsport en Jeugd*	2014	2017	2020
Alfred Levi, *Marketing en Communicatie*	2016	2019	2022

Bestuur NGF 2016

Het bestuur dankt iedereen die zich in 2016 op een of andere wijze heeft ingezet voor golf, in het bijzonder de actieve vrijwilligers en bureaumedewerkers. Zij allen zorgen voor de gezonde verdere ontwikkeling van de Nederlandse golfsport.

Het bestuur

Golf kun je het hele jaar door beoefenen. Het kalenderjaar van de NGF omvat hierdoor vele data en gebeurtenissen. De gedenkwaardigste staan in bijgaande tijdlijn. Kijk *hier* voor het volledige jaaroverzicht en de activiteiten van de NGF.

2

JAAR-OVERZICHT 2016

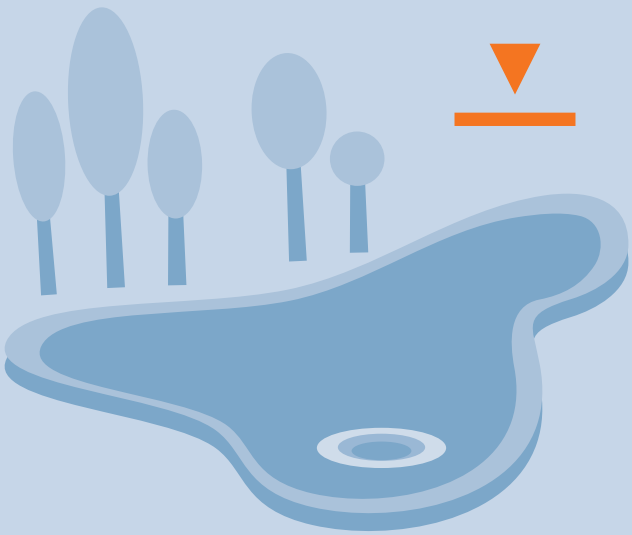

ALGEMEEN 2016

Familiegolf en RAAK!

- **2.000** koppels op 90 banen, voor het goede doel (het Jeugdsportfonds)
- **15.000** kinderen maakten kennis met RAAK!; 1.500 geregistreerd als lid

Duurzaamheid

- **66** banen GEO-gecertificeerd, 35 banen liggen op koers
- **20** Workshops Agronomie, 133 deelnemers
- **217** deelnemers Golf & Groen Symposium

Nieuwe partnerships met

- **ING Private Banking** (nieuwe hoofdsponsor van het Nederlandse Golf)
- **Stern** (partner in duurzaamheid)
- **Monte Rei** G&CC Portugal (topsportlocatie)
- **Het Jeugdsportfonds** (goede doel Familietoernooi)

Clubondersteuning

- **160** clubbezoeken
- **130** clubs aanwezig op de jeugdvergaderingen
- **70** deelnemers aan de cursus Sportief Beleid
- **323** deelnemers aan de Marshalworkshop
- **340** deelnemers Handicap- & Regelsymposium

Klik *hier* voor een filmpje over baanonderhoud

Dewi Weber

TOPPER!
Doorbraak Dewi Weber: overwinningen in de Betsy Rawls Longhorn Invitational en de Mary Fossum Invitational, en de tweede plaats in het Ladies British Amateur

30 maart – 1 april
Nederland wint Vier Landen Boys in Ierland

23 en 24 april
Open Golfdagen: 11.000 bezoekers op 149 banen

JANUARI

MAART

APRIL

MEDIO 2016

INTRODUCTIE NIEUWE STRUCTUUR TOPGOLF

1 januari
Maarten Lafeber gaat aan de slag als bondscoach

30 april
De ALV accordeert het meerjarenbeleidsplan *Meer door Beter Golf*

20 – 22 mei
ING Private Banking Golfweek:

- Lancering RAAK!, *Enzo Knol* brengt een bezoek aan het Funpark
- Gratis golflessen bij De Golf Academie
- *Utrechtse GC De Pan* wint de eerste ING Private Banking Cup

4 en 5 juni
Finales NGF-competitie: Dames Utrechtse GC De Pan, Heren Eindhovensche GC landskampioenen

5 – 21 augustus
Olympic Experience in Den Haag. Dertig sporten, waaronder golf, verwelkomen ruim 100.000 bezoekers, van wie er meer dan 11.000 golf spelen op het Scheveningse strand

11 – 14 augustus
Na 112 jaar keert golf terug op de Olympische Spelen. In Rio de Janeiro vertegenwoordigt *Joost Luiten* TeamNL als enige Nederlandse deelnemer

MEI

JUNI

AUGUSTUS

9 en 10 juni
Eerste NK Supersenioren (65+)

16 – 18 juni
Lars Keunen en Dewi Weber winnen het NK Strokeplay

16 augustus
Introductie app GOLF.NL (golf.nl/app). Tot en met 31 december 2016: 23.000 downloads en 22.500 scorekaarten ingevoerd

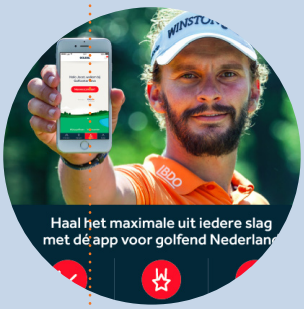

20 augustus
Marcella Neggers en Levi Verwoert winnen het NK voor golfers met een fysieke beperking

30 augustus – 1 september
Ralph Miller en Roos Haarman winnen het *Nationaal Open*

16 oktober
Anne van Dam wint haar eerste toernooi op het hoogste niveau: het Xiamen Open

SEPTEMBER

OKTOBER

DECEMBER

2016

8 – 11 september
Joost Luiten wint het *KLM Open* op The Dutch. Eerste editie van Beat the Pro. Duurzaamheids-certificaat GEO voor The Dutch

15 december
Uitreiking Golf Awards aan Joost Luiten (Golfer van het jaar), Anne van Dam (Golfster van het jaar), Dewi Weber (Talent), The Dutch (Golfbaan), Ralph Miller (Golfprofessional), Vincent de Vries (Greenkeeper), Levi Verwoert (Fysiek Beperkte), KLM Open Radio (Persprijs)

3

EREGALERIJ

Greenkeeper in actie, terwijl de eerste spelers nog op een oor liggen

ERELEDEN

Mevr. A.E. Eschauzier-Schiff
W.E.L. Mangelaar Meertens
R.H.B. Olland
R. Pfeiffer
J.K. van Soest
J.W. Verloop

LEDEN VAN VERDIENSTE

Mevr. H.N.L. Boreel-van Riemsdijk
R.J. Derksen
R.E. van Erven Dorens
H.L. Heyster
Mevr. J.E. Heyster-de Witt Puyt
J.B.C. Nolte
F.G.S.M. Schul
A.C. Strumphler

GOUDEN SPELD-DRAGERS

A. Amsing
W. Besseling
B.N.L. Bult
J.P. Collinge
Mevr. J. Collinge-Hoff
K.S. Feitsma
Mevr. A.W.M. van Hagen-Grimbergen
G.L. van Hoogstraten
Mevr. E.H. de Kempenaer-van Roggen
Mevr. A. Kemper
W.A.M. Luiten
J.M. Moret
Mevr. A.E. van der Ploeg-Schonbeck
T. Poggio
J.M.F.E. van Rooy
Mevr. Th. Slooter-Kuipers
T.F.N. Sluiter
W.F. Smit
E. Viswat

Het Nationaal Open Matchplay ging naar Ruben van Uden en (bij de Senioren) Joost Steenkamer

Darius van Driel werd tweede in de Finnish Challenge

Zonder vrijwilligers geen golf

4

NGF-COMMISSIES IN 2016

De Koninklijke Nederlandse Golf Federatie behoort met zo'n 370.000 golfers tot de grootste sportbonden van ons land. Zowel deze omvang als de maatschappelijke veranderingen in het algemeen en de sport in het bijzonder vergen een steeds professionelere organisatie. Desalniettemin is de NGF zonder de ongeveer honderdveertig vrijwilligers nauwelijks denkbaar. Zij spelen sinds jaar en dag een belangrijke rol, onder meer in de NGF-commissies, en de Federatie prijst zich gelukkig dat zo velen zich willen blijven inzetten. Zij kan haar waardering en dankbaarheid niet genoeg benadrukken!

De vrijwilligers laten zien hoe je deze dynamische sportorganisatie helpt om iedereen met plezier te laten golfen, op accommodaties die goed worden onderhouden en geëxploiteerd. Zij vormen een mooi voorbeeld van een participerende samenleving.
Dit hoofdstuk van het Jaarverslag geeft een beeld van wat de NGF-commissies in 2016 hebben gedaan om de golfsport in al zijn verschillende aspecten succesvol te laten zijn.

De focus van de **Commissie Jeugd** lag met name op de ontwikkeling en de start van RAAK!, een programma dat leerlingen van basisscholen in contact brengt met golf. De kick-off vond plaats tijdens de ING Private Banking Golfweek op The International bij Amsterdam; het was de eerste keer dat kinderen gebruik konden maken van het RAAK! Funpark. De

populaire vlogger Enzo Knol was erbij aanwezig, om ervaringen op te doen bij RAAK!. Vooral tijdens de Olympic Experience in Scheveningen en het KLM Open op The Dutch boekte *RAAK!* veel succes. In samenwerking met de PGA Holland is de PGA Junior League uitgebreid. Dit circuit is in de zomer in drie regio's gespeeld en mondde uit in een landelijke finale, met als afsluiting een interland tegen België. De PGA Junior League was een doorslaand succes. Het concept slaat aan bij kinderen en ouders, en kan voorzien in de behoefte aan golf als teamsport.
Ook GirlzGolf beleefde een succesvol jaar, met de feestelijke afsluiting op GC De Dommel. Aan de wedstrijden om de Mevrouw Swanebeker namen honderddertig meisjes deel.
Committed to Jeugd en Committed to Familie maken een doorstart. Het proces naar certificering krijgt een cursusvorm, als verdieping van de cursus Sportief Beleid.

Marcella Neggers

De PGA Junior League was een doorslaand succes

Het Platform **Golf voor Mensen met een Beperking** is weliswaar geen officiële NGF-commissie, maar zij verricht de laatste jaren baanbrekend werk.
In 2016 waren er allerlei wedstrijden, zoals een Nationaal Kampioenschap (gewonnen door Levi Verwoert), een Europees Kampioenschap (zilver voor Marcella Neggers) en sportieve ontmoetingen tussen revalidatiecentra. Voor het eerst stond golf op het programma van de Special Olympics Nationale Spelen in Nijmegen. Ruim dertig golfers verschenen aan de start. Verschillende stichtingen organiseerden wedstrijden, waaronder De Batouwe Minder Validen Golf en het Brabants Disabled Open op GC Stippelberg, waarvoor zich veertig deelnemers inschreven.

Ook op andere terreinen waren er veel activiteiten, zoals clinics voor mensen met een fysieke en/of verstandelijke beperking, onder andere voor kinderen met niet-zichtbare beperkingen. Daarnaast werden bijscholingen voor PGA-professionals en bewegingsagogen van revalidatiecentra georganiseerd en was er een bijeenkomst met de NGF en vijf Nederlandse stichtingen die golf voor mensen met een beperking in hun doelstellingen hebben staan.

Over de **Tuchtcommissie** valt slechts te vermelden dat zij in 2016 geen zaken kreeg voorgelegd. Een aantal leden van de Tuchtcommissie nam deel aan bijscholingen voor tuchtrechters van sportbonden.
Voor de **Commissie van Beroep** gold hetzelfde: ook haar leden

GC Anderstein verdiende met zijn jeugdbeleid en jeugdopleidingsplan het certificaat Committed to Jeugd

volgden bijscholingen, maar zij hoefde niet inhoudelijk in actie te komen.
De **Dopingcommissie** had eveneens een rustig jaar; leden van deze commissie volgden enkele scholingsbijeenkomsten. Alle drie de commissies hebben rechtstreeks te maken met individuele en teamwedstrijden.

Met de golfregels hebben álle golfers te maken: beginners met handicap 54, topspelers die zonder handicapverrekening spelen en de nationale kampioenen. In 2016 voerde de **Handicap- en Regelcommissie** een aantal wijzigingen door. Tevens organiseerde zij een symposium voor clubs en banen om de wijzigingen in het EGA Handicap Systeem 2016 en de golfregels toe te lichten. In 2016 waren er cursussen op het gebied van golfregels, baaninrichting, handicapping en wedstrijdorganisatie. De introductie van de digitale scorekaart is een belangrijke stap in het streven om meer spelers ertoe te brengen vaker te spelen en meer handicapscores in te leveren.

De introductie van de digitale scorekaart is een belangrijke stap

In 2016 was het voor het eerst mogelijk om scores voor een EGA Handicap op Par-3-banen in te leveren. De Handicap- en Regelcommissie heeft samen met de **Commissie Course Rating** de resultaten van deze pilot met de clubs met een Par-3 baan geëvalueerd. Zij analyseerden de scores van spelers op Par-3- en standaardbanen en zoeken naar verbeteringen van het huidige systeem, om de toegankelijkheid van golf te verhogen.
De Commissie Course Rating heeft een (her)rating van ruim veertig banen uitgevoerd om het handicapsysteem eerlijk te houden. Daarnaast voerde zij op verzoek van enkele banen her-ratings uit, met als aanleiding het grote verschil tussen de scores van spelers op hun eigen baan en op andere banen. De her-ratings leidden tot een nieuwe Course en Slope Rating, die (waarschijnlijk) beter aansluit bij de moeilijkheidsgraad van de betreffende banen. De Commissie zal de scores op deze banen in 2017 nauwkeurig volgen.
Er waren twee cursussen Wegwijs in Course Rating, waar greenkeepers, baancommissarissen en handicapcommissies inzicht kregen in de invloed die onderhoud van en wijzigingen in de baan op de Course en Slope Rating kan hebben.

De **Commissie Erfgoed/ Stichting Nederlands Golf Archief 'Early Golf'** is verheugd dat de eigen *website* is uitgebreid en dat deze ook plaats biedt aan

The Dutch kreeg als 63ste club in Nederland het GEO-certificaat; directeur Niek Molenaar (vierde van rechts) glimt van trots

Steeds meer verenigingen gaan het belang inzien van goed sportief beleid voor hun seniorenleden

het digitale NGA-archief.
De oprichting van een Stichting Vereniging Vrienden NGA Early Golf is uitgesteld. Men wil eerst de geschiedenis van de drie Nederlandse spelvormen met stok en bal op een populair-wetenschappelijke manier beschrijven, om dit erfgoed onder de aandacht van de Nederlandse golfer te brengen. Een en ander resulteerde in de presentatie van het tegelboekje *Colf Kolf Golf*.
De Commissie werkt met een professionele archivaris/historicus, die (tegen betaling) tevens beschikbaar is voor hulp aan NGF-Leden bij hun historisch onderzoek – mede ten behoeve van jubileumboeken en andere publicaties van de club – en voor advies bij de inrichting van een golfhistorisch archief. Verschillende Leden van de NGF hebben al van zijn diensten gebruikgemaakt.

De **Commissie Senioren** is in 2016 qua samenstelling niet gewijzigd. Met de toetreding van een golffysiotherapeut tot de commissie kreeg de inzet van dit specialisme in het programma Committed to Senioren meer waarde. Dit bleek ook tijdens de inspiratiebijeenkomst voor seniorengolf in november, waarbij gezond bewegen onder begeleiding van een golffysiotherapeut en een goede trainer nogmaals onder de aandacht is gebracht.
Steeds meer verenigingen gaan het belang inzien van goed sportief beleid voor hun seniorenleden en starten met het programma Committed to Senioren. In 2016 zijn zes nieuwe clubs gestart met het programma; twee clubs zijn hiervoor gecertificeerd.
De Commissie Senioren is betrokken bij elke (inter)nationale

De NGF heeft zich ten doel gesteld om in 2020 tweehonderd GEO-gecertificeerde banen te hebben

seniorenwedstrijd die onder auspiciën van de NGF valt. Vermeldenswaard is het eerste Nationaal Kampioenschap voor Super Senioren (65+) Dames en Heren. Er was grote belangstelling voor dit succesvolle kampioenschap op de Hattemse G&CC, waar het ook volgend jaar weer zal plaatsvinden.
Verder gaf de Commissie zoals gebruikelijk acte de présence bij de NGF Seniorendagen op GC Almeerderhout. Ook in 2017 is GC Almeerderhout gastheer.

De **Commissie Duurzaam!Golf** is vier keer bij elkaar geweest in 2016. GEO-certificering en de Green Deal Sportvelden vormen een speerpunt van de commissie. Deze twee onderwerpen staan in nauw verband met elkaar; de Green Deal geeft urgentie aan de verduurzaming van golfbaanbeheer en GEO is het kader voor de zelfregulering van de sector. Betreffende GEO waren er twee bijeenkomsten. In de voorjaarssessie waren er zestig belangstellenden namens zesendertig clubs en banen aanwezig. De bijeenkomst tijdens het KLM Open trok vijfenzeventig personen namens zevenendertig clubs.
Eind 2016 waren zesenzestig banen GEO-gecertificeerd. Vijfendertig banen zijn actief met GEO on course – op weg naar certificering. De NGF heeft zich ten doel gesteld om in 2020 tweehonderd GEO-gecertificeerde banen te hebben.
Een aantal belangrijke punten:

- GEO is een internationaal leerproces, waarin Nederland vooroploopt. In 2016 was er een uitgebreide evaluatie. Ook in Nederland worden verbeteringen doorgevoerd;
- sinds 2016 ligt in Nederland meer nadruk op regionalisering, binnen een wettelijk kader voor golfbaanbeheer, en
- er was overleg met GEO over Europese strategie en de verbeteringen in het oncourseprogramma voor 2017.

De Green Deal is een ander

Rolf Esser was de eerste winnaar van het NK Super Senioren

G&CC Regthuys

belangrijk element van het werk van de Commissie Duurzaam!Golf. Dit betreft de afspraak met de overheid over de reductie tot nul van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in 2020.

De **Commissie Begeleiding en Advies** helpt golfbanen en -clubs te (blijven) voldoen aan de basiskwaliteitseisen die gelden voor de erkenning van de baan en/of club van de NGF.
De Commissie kwam in 2016 op volle sterkte met acht leden met een uiteenlopende achtergrond en deskundigheid; zij bestaat nu uit een golfclubbestuurder, een baanbeheerder, een baanexploitant, vier regelcommissarissen en een golfschoolexploitant.
Deze Commissie besteedde aandacht aan de thema's overzicht basiskwaliteitseisen, noodzaak tot verbetering van de NGF-communicatie en ontwikkeling van de workshop Besturen in Golf.
Commissieleden begeleidden verschillende banen en clubs inzake de minimale kwaliteitseisen.
Het NGF-bureau gaf aan zo'n zesenvijftig clubs gerichte ondersteuning met betrekking tot tal van zakelijke vraagstukken, onder de noemer NGF Zakelijk.
In het najaar waren er vier pilotstudy's van de Workshop Besturen in Golf. Er waren zevenenvijftig deelnemers, onder wie negen baanmanagers, van zevenendertig clubs. (In 2017 zijn er acht workshops.)

In 2016 is de **Commissie Topgolf** opgeheven en zijn de verantwoordelijkheden overgenomen door het Management Team Topgolf, bestaande uit Manager Topsport Niels Boysen en Bondscoach Maarten Lafeber. Medio 2016 ging de NGF van start met een nieuwe structuur voor Topgolf, met de focus op meer samen trainen, betere kwaliteit van trainingen en meer regie in de handen van de nieuwe Nationale Coaches.
Hiermee wil de NGF topgolf in Nederland de komende jaren

op een hoger peil krijgen en NGF-spelers (vanaf de C-selectie) beter opleiden tot succesvolle tourspelers.

Sportieve prestaties in 2016

- De teams presteerden op alle evenementen teleurstellend; er waren wel individuele successen op internationaal niveau;
- Dewi Weber won als college-speelster het Betsy Rawls Longhorn Invitational en de Mary Fossum Invitational. Zij werd daarnaast tweede op het British Ladies Amateur en in de VS het NCAA Championship, twee van de grootste amateur-toernooien;
- Mike Toorop werd de German Boys Amateur Champion;
- Anne van Dam (Golf Team Holland) won haar eerste toernooi op de Ladies European Tour, het Xiamen Open, en
- Joost Luiten werd de eerste olympische golfer van Nederland en won in september in eigen land het KLM Open.

De **Commissie Competitie** meldt dat er in 2016 sprake was van een lichte stijging van het aantal teams. Er valt een steeds verdere verschuiving van 36-holescompetities naar 27-holescompetities te bespeuren.

De individuele prestaties waren beter dan die van de nationale teams

Er waren geen structurele veranderingen ten opzichte van 2015. De beslissing om clubs volledige keuzevrijheid te geven,

Acht Nederlanders op de Challenge Tour. Vlnr: Maarten Lafeber, Jurrian van der Vaart, Reinier Saxton, Daan Huizing, Robin Kind, Wil Besseling, Darius van Driel en Taco Remkes

blijkt een goede te zijn geweest en blijft van kracht.
2016 bracht aantrekkelijke Hoofdklassefinales op de Goyer G&CC, waarbij de dames van Utrechtse GC De Pan voor het eerst sinds 2010 de titel pakten. Bij de heren werden zowel de hoofdmacht als het eerste reserveteam van de Eindhovensche Golf landskampioen. Opvallend was ook dat een volledig meisjesteam van GC De Dommel landskampioen in de 18-holescompetitie werd: hét uithangbord voor GirlzGolf.
De NGF Najaarstour 2016 was een schot in de roos. Er deden golfers uit veel verschillende doelgroepen mee: man/vrouw, jong/oud, goed/minder goed, pro/amateur. Voor de Commissie een bewijs dat (competitie)golfsport verbindt.

Veel golfclubs en golfbanen hebben het de laatste jaren niet gemakkelijk – reden voor de NGF om ze meer dan ooit met raad en daad bij te staan. Men vindt het werk van de relevante commissies en de deskundige medewerkers van het Federatiebureau zeer nuttig.

Landskampioenen: Utrechtse GC De Pan (Dames) en Eindhovensche Golf (Heren)

Een activiteit die niet rechtstreeks is gelieerd aan een commissie, maar die (dankzij het werk van vrijwilligers) golfers in staat stelt om op een op plezierige wijze hun rondjes te spelen, is de Marshalworkshop.
In 2016 waren er vier basisworkshops, waarvoor zich in totaal vijfentwintig clubs inschreven, met zevenenzeventig deelnemers. Vanaf 2012 waren er vijfentwintig basisworkshops, met vierhonderdzeventig deelnemers van honderdachttien verschillende golfclubs.
De Incompany Marshalworkshop is afgelopen jaar vijftien keer gegeven bij veertien verschillende clubs (op één club twee keer, vanwege het grote aantal marshals) met in totaal tweehonderddertig deelnemers. Vanaf 2013 waren er in totaal drieënveertig Incompany Workshops, met zevenhonderdzevenenzestig deelnemers. Alles bij elkaar opgeteld heeft de NGF sinds 2012 ruim twaalfhonderd marshals opgeleid.

De Golf Academie in actie tijdens het KLM Open

5

STATISTIEK

Club- en stichtingsbesturen, baandirecties en andere belanghebbenden kunnen hun voordeel doen met de volgende statistieken over ontwikkelingen in de Nederlandse golfwereld.

- ONTWIKKELING AANTAL GOLFERS VAN 2011-1016

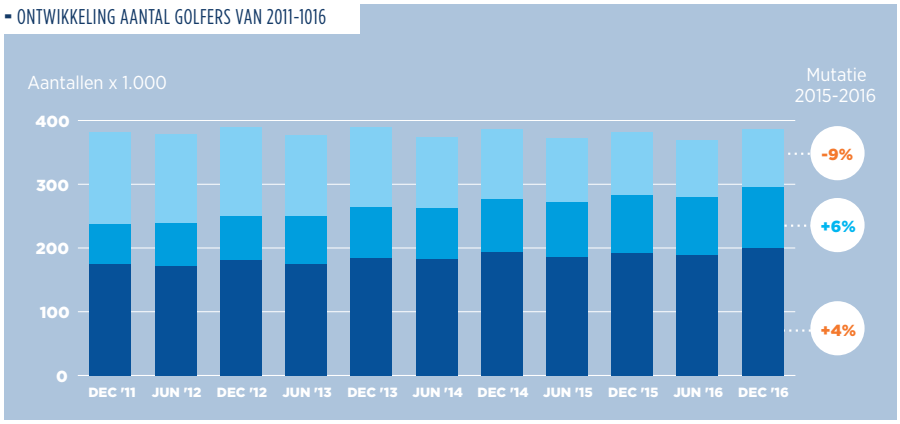

LEGENDA

De vermelde categorieën zijn:

- Golfers met homecourse
- Golfers zonder homecourse
- Golfers Stichting Golfsport

VERDELING GOLFERS NAAR LEEFTIJD EN GESLACHT

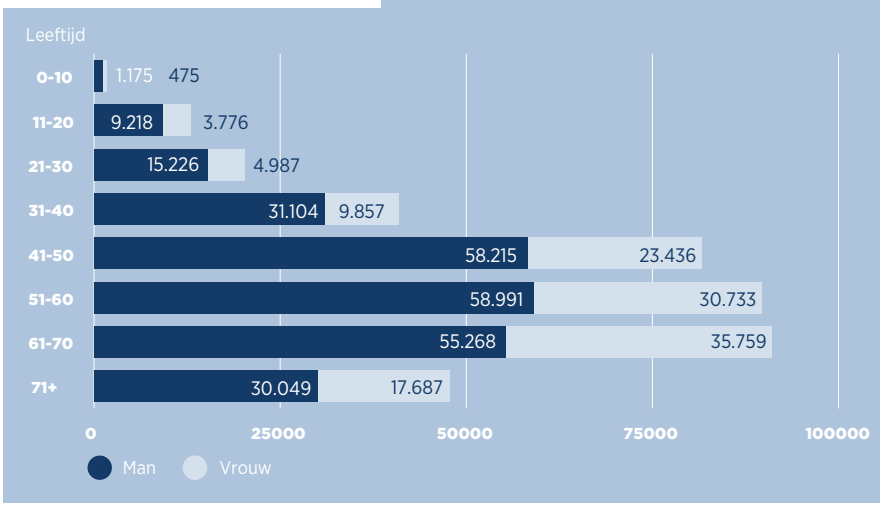

MUTATIE PER JAAR 2010-2016

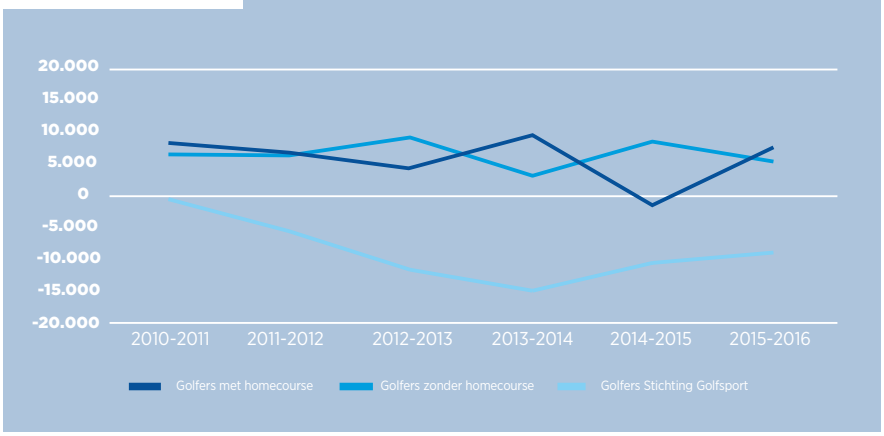

ONTWIKKELING 9-STAPPENPLAN 2014-2016

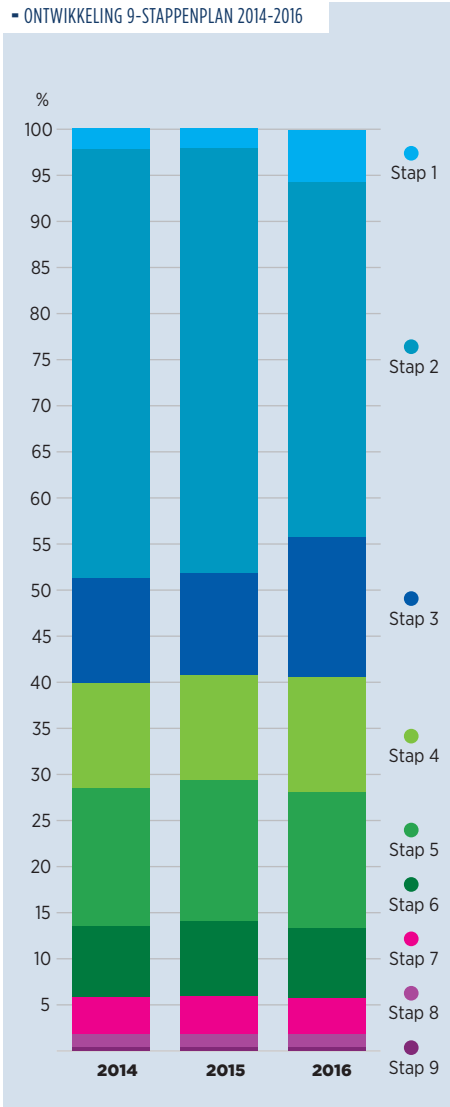

381.584

GEREGISTREERDE GOLFERS IN NEDERLAND OP 31-12-2016

Op 31 december 2016 waren er 381.584 geregistreerde golfers, een kleine 1% meer dan een jaar geleden. Dit cijfer is correct, maar de NGF ziet dat clubs steeds vaker pas na 31 december ledenmutaties verwerken. Hierdoor laat het aantal geregistreerde golfers per 1 maart 2017 (368.255) een daling zien ten opzichte van het einde van het jaar, maar het komt wel in de buurt van het aantal per 30 juni 2016 (369.387). Hieruit kunnen we voorlopig concluderen dat het aantal golfers nagenoeg gelijk lijkt te zijn gebleven. Het sluiten van de Stichting Golfsport (beleidsbesluit) laat nog steeds de gewenste, dalende trend zien en veel van de aangesloten golfers vinden hun weg naar golfclubs met of zonder homecourse.

MUTATIES 2015-2016

Golfers met homecourse	+4%	↑
Golfers zonder homecourse	+6%	↑
Golfers Stichting Golfsport	-9%	↓
TOTAAL	+1%	↑

6

METEN IS WETEN

BEZOEKERS VAN GOLF.NL (WWW.GOLF.NL)

6.583.920
PAGINA-WEERGAVEN

815.178
AANTAL UNIEKE BEZOEKEN

02:45
GEMIDDELDE SESSIEDUUR

2.591.529
AANTAL SESSIES

GOLF.NL APP DOWNLOADS
(Eindstand op 31 december: 26.000)

38%
BESTURINGSSYSTEEM ANDROID

62%
BESTURINGSSYSTEEM IOS

SOCIAL MEDIA

5.500
VIND-IK-LEUKS
OP FACEBOOK

5.800
VOLGERS
OP TWITTER

VERKEERSBRONNEN

34%
ZOEKMACHINES
(GOOGLE, BING EN ANDERE)

33%
DIRECT

14%
VERWIJZENDE LINKS

13%
SOCIAL MEDIA

5% E-MAIL

TOP 3-NIEUWSBERICHTEN
(aantal paginaweergaven)

17.978
KLM OPEN LIVE BLOG – LUITEN WINT HET KLM OPEN

10.475
LUITEN OPENT OLYMPISCHE SPELEN MET 72 (+1)

9.754
AFTELLEN TOT ... TIGER WOODS SPEELT

De Golf Academie

YOUTUBE: BEST BEKEKEN

Beat the Pro Shank Redemption | KLM Open	16.859
De slechtste fanatieke golfer van Nederland	7.704
Magazine GOLF.NL Gianni Romme met de Happy Gilmore	5.490
De juiste set up bij een ijzer (instructie Joost Luiten)	5.296
Waarom zijn er wintergreens?	5.063

381.172
YOUTUBE VIEWS TOTAAL

FACEBOOK VIDEO: BEST BEKEKEN

Joost Luiten trakteert!	73.361
GOLF.NL app commercial	31.560
Beat the Pro Shank Redemption	14.343
Jong & Beroemd: Joris Spanjer	11.991
Reactie van Joost Luiten op winst KLM Open	10.318

705.17
FACEBOOK VIDEO VIEWS TOTAAL

DEGOLFACADEMIE.NL

Aantal sessies	**180.000**
Unieke bezoekers	**46.500**
Paginaweergaven	**822.899**
Gemiddelde sessieduur	**04:47**
Gebruikers	**25.032**
van wie nieuwe gebruikers	**7.858**
Device	
desktop	**60%**
mobile	**20%**
tablet	**20%**

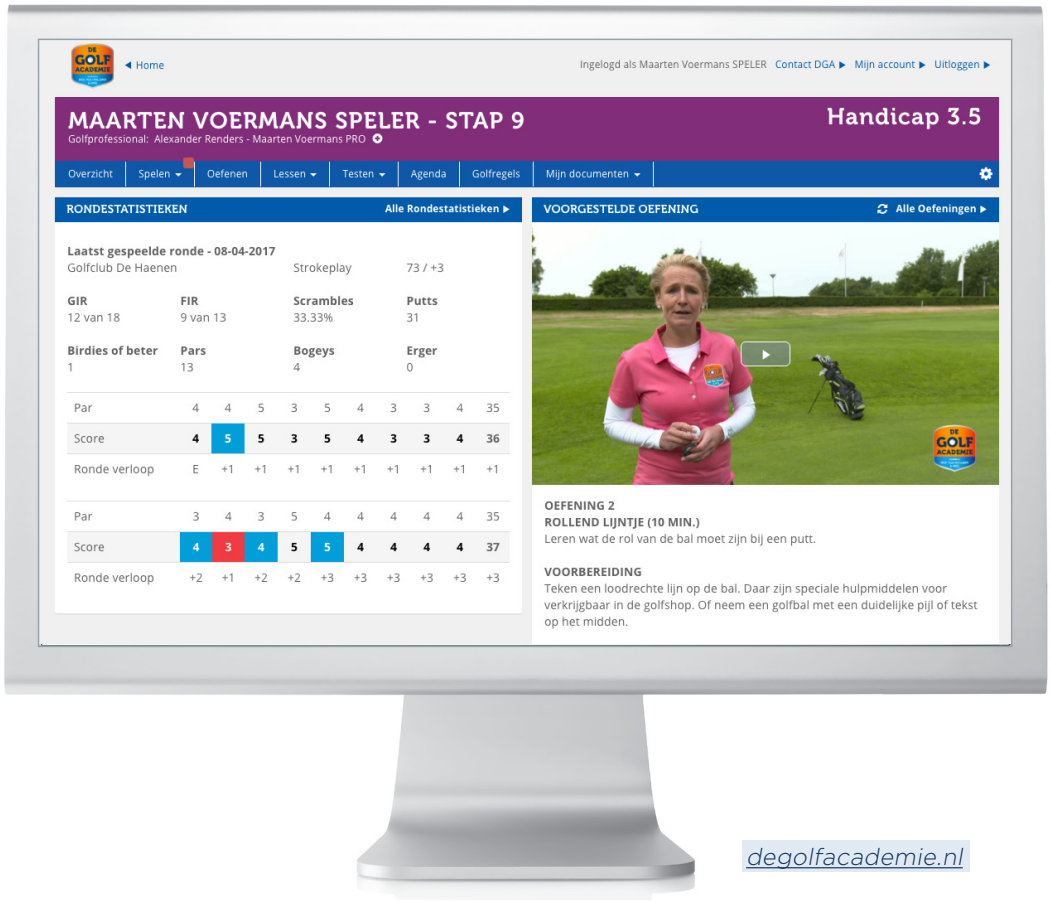

degolfacademie.nl

GOLFRAAK.NL

AANTAL SESSIES	UNIEKE BEZOEKERS	PAGINA-WEERGAVEN	GEMIDDELDE SESSIEDUUR
16.481	11.037	50.198	02:36

NGFINFORMATIEPLEIN.NL

AANTAL SESSIES	UNIEKE BEZOEKERS	PAGINA-WEERGAVEN	GEMIDDELDE SESSIEDUUR
17.750	8.500	65.700	04:23

NGF.NL (EINDSTAND OP 31 DECEMBER)

29.500
FACEBOOK
(VIND-IK-LEUKS)

6.930
VOLGERS
OP TWITTER

7

TOPGOLF

Maarten Bosch

PROFESSIONALS

- KLM Open
- Joost Luiten
- The Dutch
- 265 (69-64-69-63 = -19)
  (Joosts vijfde overwinning op de European Tour en de tweede in het KLM Open)

- Xiamen International Ladies Open
- Anne van Dam
- Xiamen Orient Golf & Country Club
- 217 (70-66-67-68 = -17)
  (Annes eerste overwinning op de Ladies European Tour)

- Sparkassen Open in Duitsland
- Maarten Bosch
- Bochumer Golfclub
- 200 (70-63-67 = -16)

AMATEURS

- Betsy Rawls Longhorn Invitational
- Dewi Weber
- University of Texas Golf Club
- 201 (64-65-72 = -8)

- Mary Fossum Invitational
- Dewi Weber
- Forest Akers West Course
- 212 (70-70-70 = -4)

- Ladies British Amateur
- Dundonald Links
- Dewi Weber: tweede plaats

- German Boys
- Mike Toorop
- Golf Club Sankt Leon-Rot
- 136 (71-65 = -7)
  (Toernooi beperkt tot 36 holes)

- Eisenhower Trophy (WK Amateurs Heren)
- Mayakoba El Camaleón Golf Club
- Nederland: negenentwintigste plaats

- Espirito Santo Trophy (WK Amateurs Dames)
- Mayakoba El Camaleón Golf Club
- Nederland: dertigste plaats

LEGENDA

- toernooi
- winnaar
- locatie
- score

8

WEDSTRIJD-UITSLAGEN

2016

Zhen Bontan

Romy Meekers en Jerry Ji wonnen het NK Strokeplay Junioren

LEGENDA

datum – locatie – formule

M	uitslag meisjes
J	uitslag jongens
D	uitslag dames
H	uitslag heren
DS	dames senioren
HS	heren senioren
A	beste amateur
U	uitslag

Kampioenschappen

Nationaal Strokeplay Kampioenschap Meisjes en Jongens t/m 18 jaar

11 mei – GC De Dommel – 54 holes Strokeplay

M	1	Lauren Holmey	224
J	1	Koen Kouwenaar	203

Nationaal Strokeplay Kampioenschap Meisjes en Jongens t/m 12 jaar

14 mei – GC De Haar – 18 holes Strokeplay

M	1	Fleur van Beek	84
J	1	Hugo Groothuis	71

Nationaal Strokeplay Kampioenschap Junioren / Trompbeker

14 t/m 16 mei – Noord-Nederlandse G&CC – 72 holes Strokeplay

M	1	Romy Meekers	292
J	1	Jerry Ji	291

Nationaal Kampioenschap Senioren Strokeplay Dames en Heren 50+

4 en 5 juni – G&CC Crossmoor – 36 holes Strokeplay

afgelast

Nationaal Open Matchplay Heren & Heren Senioren

8 t/m 11 juni – G&CC Geijsteren – Matchplay

H Ruben van Uden (am) wint met 4 en 3 van Severiano Prins (am)

HS Joost Steenkamer (pro) wint met 7 en 6 van Andrew Allen (pro)

Nationaal Kampioenschap Super Senioren Dames en Heren 65+

9 en 10 juni – Hattemse G&CC – 36 holes Strokeplay

D	1	Nora Smit	153
H	1	Rolf Esser	154

Individueel Europees Amateur Kampioenschap Senioren 50+

9 en 10 juni – Pula GC (Spanje) – 54 holes Strokeplay

D	1	Macarena Campomanes	225
H	1	Adrian Morrow	217

Nationaal Kampioenschap Strokeplay Meisjes en Jongens t/m 15 jaar

11 juni – GV De Peelse Golf – 36 holes Strokeplay

M	1	Lizzy Peeters	149
J	1	Benjamin Reuter	144

Nationaal Kampioenschap Strokeplay Dames en Heren

16 t/m 18 juni – GC De Hoge Kleij – 72 holes Strokeplay

D	1	Dewi Weber	295
H	1	Lars Keunen	283

Kennemer Open

25 juni – Kennemer G&CC – 27 holes Strokeplay

D	1	Roos Haarman	109
H	1	Zeb de Haas	102

Nora Smit was de eerste winnaar van het NK Super Senioren

Dewi Weber en Lars Keunen wonnen het NK Strokeplay

Roos Haarman en Ruben van Uden wonnen het NK Matchplay

Europees Landen Team Kampioenschap Meisjes

5 t/m 9 juli – Oslo GC (Noorwegen) – Matchplay teams

U	1	Italië
	12	Nederland

Europees Landen Team Kampioenschap Jongens

5 t/m 9 juli – Diamond GC (Oostenrijk) – Matchplay teams

U	1	Frankrijk
	11	Nederland

Europees Landen Team Kampioenschap Dames

5 t/m 9 juli – Oddur GC (IJsland) – Matchplay teams

U	1	Engeland
	13	Nederland

Europees Landen Team Kampioenschap Heren

5 t/m 9 juli – Chantilly (Frankrijk) – Matchplay teams

U	1	Schotland
	14	Nederland

International Dutch Senior Open

13 t/m 16 juli – Nunspeetse GV De Verwaeyde Sandbergen – 54 holes Strokeplay

D	1	Tita McCart	237
H	1	Bart Nolte	228

OK Dutch Junior Open

13 t/m 16 juli – Noord-Brabantsche GC Toxandria – 72 holes Strokeplay

M	1	Zhen Bontan	284
J	1	Alan de Bondt (België)	276

Individueel Europees Amateur Kampioenschap Dames

20 t/m 23 juli – Hooks GC (Zweden) – 72 holes Strokeplay

U	1	Bronte Law (Engeland)	277

Faldo Series Dutch Championship

22 juli – G&CC Herkenbosch – 36 holes Strokeplay

M	1	Chantal Paassen (tot 16 jaar)	156
	1	Daphne van Houten (tot 21 jaar)	151
J	1	Kiet van der Weele (tot 16 jaar)	149
	1	Bob Geurts (tot 18 jaar)	149
	1	Ayden Verdonk (tot 21 jaar)	154

Nationaal Kampioenschap Senioren Matchplay Dames en Heren 50+

29 t/m 31 juli – Lochemse GC – Matchplay

D Tita McCart wint met 3 en 2 van Renée de Ruijter
H Diderik Ankersmit wint met 8 en 6 van Onno Meijer

Nationaal Kampioenschap Matchplay Dames en Heren

29 t/m 31 juli – Oosterhoutse GC – Matchplay

D Roos Haarman wint met 3 en 2 van Karin Jansen
H Robin van Uden wint met 4 en 3 van Gijs Doorn

Individueel Europees Amateur Kampioenschap Heren

3 t/m 6 augustus – Estonian GC (Estland) – 72 holes Strokeplay

U	1	Luca Cianchetti (Italië)	272

Brabants Open Dames en Heren

12 t/m 14 augustus – Eindhovensche Golf – 72 holes Strokeplay

D	1	Dewi Weber	282
H	1	Philip Bootsma	275

Nationaal Kampioenschap voor golfers met een fysieke beperking

20 augustus – GV De Batouwe – 18 holes Strokeplay

D	1	Marcella Neggers	78
H	1	Levi Verwoert	80

Nationaal Kampioenschap Foursome Dames en Heren

27 en 28 augustus – Koninklijke Haagsche G&CC – Foursome Matchplay

D 1 Anouk Sohier en Romy Meekers winnen met 3 en 2 van Carlijn de Graaf en Annemieke Campo
H 1 Frits Porck en Jurre Schieving winnen met 3 en 2 van Victor van Doorn en Richard Robertson

Nationaal Open Dames en Heren

30 augustus t/m 1 september – Hilversumsche GC – 72 holes Strokeplay

D	1	Roos Haarman	289
H	1	Ralph Miller	282

ELTK-Girls met hun coach Cees Rendes, Daniëlle Modder, Jennifer Sepers en Anouk Sohier staan achter captain Floor Sinke, Mayka Hoogeboom, Chantal Paassen en Lizzy Peeters

Dewi Weber en Philip Bootsma wonnen het Brabants Open

Ralph Miller en Roos Haarman (midden) wonnen het Nationaal Open, na het KLM Open het belangrijkste toernooi van Nederland. Naast hen staan runners-up Anne van Dam en Lars van Meijel. Robbie van West en Justine Dreher werden derde.

ELTK-Dames: coach Marjet van der Graaff staat achter Myrte Eikenaar (captain), Romy Meekers, Roos Haarman, Marit Harryvan, Zhen Bontan, Charlotte Puts en Dewi Weber

ELTK-Heren: coaches Niels Kraaij en Taco Remkes, Lars Keunen, Vince van Veen, Max Albertus, Lars van Meijel, Peter Melching en Rowin Caron

Europees Landen Team Kampioenschap Senioren Dames 50+

30 augustus t/m 3 september – Sierra GC (Polen) – Matchplay teams

U	1	Ierland
	6	Nederland

Europees Landen Team Kampioenschap Senioren Heren 50+

30 augustus t/m 3 september – Diners G&CC (Slovenië) – Matchplay teams

U	1	Schotland
	9	Nederland

Nationaal Kampioenschap Four Ball-Better Ball Heren

4 september – Amsterdamse GC

U	1	Max Albertus en Dennis Asselbergs	132

Nationaal Kampioenschap Senioren Mixed Foursome 50+

6 en 7 september – GC De Groene Ster – 36 holes Strokeplay

U	1	Joyce van Tongeren en Pem van Heek	156

KLM Open

8 t/m 11 september – The Dutch – 72 holes Strokeplay

U	1	Joost Luiten	265
A	89	Rowin Caron	missed cut

Wereldkampioenschap Dames (55 landen)

14 t/m 17 september – Playa Del Carmen (Mexico) – 72 holes Strokeplay

U	1	Zuid-Korea
	30	Nederland

Nationaal Kampioenschap Matchplay Junioren t/m 21 jaar

17 en 18 september – GC Cromstrijen – Matchplay

M Anouk Sohier wint met 1 up van Romy Meekers

J Stan Kraai wint met 2 en 1 van Lars Keunen

Nationaal Kampioenschap Mid Amateur Strokeplay Dames en Heren

18 september – GC De Haenen – 36 holes Strokeplay

D	1	Kristine ten Doesschate	151
H	1	Rutger Buschow	132

Wereldkampioenschap Heren (71 landen)

21 t/m 24 september – Playa Del Carmen (Mexico) – 72 holes Strokeplay

U	1	Australië
	29	Nederland

Nationaal Kampioenschap Par-3 Strokeplay Dames en Heren

25 september – GC Spandersbosch – 36 holes Strokeplay

D	1	Lizzy Peeters	112
H	1	Max Albertus	104

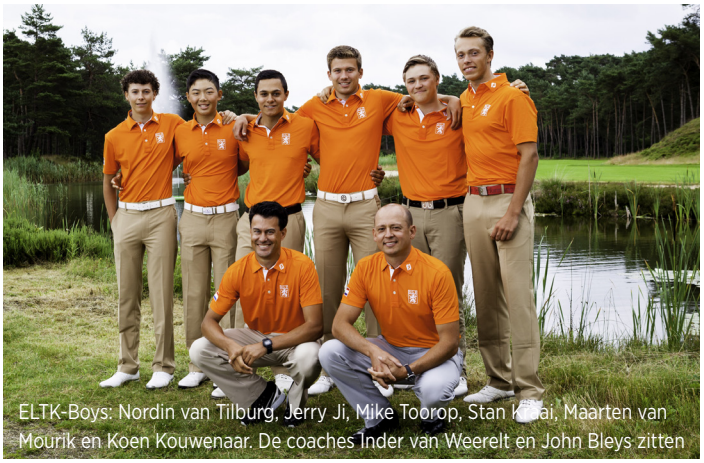

ELTK-Boys: Nordin van Tilburg, Jerry Ji, Mike Toorop, Stan Kitai, Maarten van Mourik en Koen Kouwenaar. De coaches Inder van Weerelt en John Bleys zitten

Deze dames werden zesde bij het ELTK voor senioren: Renée de Ruijter, Siene Dresselhuys, Nan Croockewit, Tita McCart, Laurence Nolte, Liesbeth van Dommelen en coach Mette Hageman

OVERIGE WEDSTRIJDEN

Nederlands Scholen Team Kampioenschap

20 maart – GC Broekpolder – 18 holes Strokeplay Four Ball-Better Ball

U	1	Koning Willem II College, Tilburg	

1e Open wedstrijd voor golfers met een fysieke beperking

23 maart – GV Het Woold – 18 holes Strokeplay

D	1	Marcella Neggers	81
H	1	Levi Verwoert	84

Vier Landen Boys

30 maart t/m 1 april – Hilton Templepatrick GC (Ierland) – Matchplay

U	1	Nederland
	2	Ierland
	3	Schotland
	4	Wales

1e NGF Maandbeker

3 april – Drentse GC De Gelpenberg – 18 holes Strokeplay

D	1	Judith van der Voort	77
H	1	Max Albertus	68

Voorjaarswedstrijd Dames en Heren

3 mei – GC Stippelberg – 36 holes Strokeplay

D	1	Anouk Sohier	145
H	1	Berry Jole	140

2e NGF Maandbeker

4 mei – GC De Scherpenbergh – 18 holes Strokeplay

D	1	Judith van der Voort	70
H	1	Max Albertus	66

Openingswedstrijd Senioren Dames en Heren 50+

11 mei – Golfcentrum Amsteldijk – 18 holes Strokeplay

D	1	Diana Mulder	80
H	1	Bart Colijn	74

Heren Senioren Four Ball-Better Ball 50+

19 mei – GC De Dommel – 18 holes Stableford

U	Willem Wijnveldt en Ruud van Leeuwen (G&CC Capelle aan den IJssel)	45 pnt

2e Open wedstrijd voor golfers met een fysieke beperking

21 mei – Golfcentrum Amsteldijk – 18 holes Strokeplay

D	1	Tineke Loogman	88
H	1	Levi Verwoert	73

Finale Hoofdklasse Competitie Dames en Heren

28 en 29 mei – Goyer GC

D Landskampioen Utrechtse GC De Pan

H Landskampioen Eindhovensche Golf

3e NGF Maandbeker

4 juni – GC Kleiburg – 18 holes Strokeplay

D	1	Judith van der Voort	72
H	1	Robbert van Helden	71

Joost Luiten tussen veel vrijwilligers

Eschauzier Cup

1 augustus – Keppelse GC – Matchplay

U Amateurs en professionals spelen gelijk (12-12)

4e NGF Maandbeker

20 augustus – Utrechtse GC Amelisweerd – 18 holes Strokeplay

D	1	Roos Haarman	68
H	1	Daan Jenken	68

Dames Senioren Four Ball-Better Ball

23 augustus – Noord-Brabantsche GC Toxandria – 18 holes Stableford

U	1	Margriet van Haagen en Bernardine de Vries (Noord-Brabantsche GC Toxandria)	39 pnt

Slotwedstrijd Senioren Dames en Heren 50+

1 oktober – GC Heelsum – 18 holes Strokeplay

D	1	Renée de Ruijter	71
H	1	Cor Fidder	70

Vier Landen Jeugd t/m 16 jaar

8 en 9 oktober – Club de Bonmont (Zwitserland) – Matchplay

U	1	Zwitserland
	2	België
	3	Finland
	4	Nederland

Nederland-België t/m 12 jaar

8 en 9 oktober – GC Bleijenbeek – Matchplay

U Nederland wint (11-9)

Mevrouw Swanebeker

9 oktober – GC De Dommel – 18 holes Strokeplay

U	1	Daphne van Son

Finale Familietoernooi

9 oktober – Utrechtse GC Amelisweerd – 18 holes Greensome Stableford

U	1	Martin en Martijn Weeda (GV De Drentsche)	49

België-Nederland- Senioren Dames en Heren 50+

14 en 15 oktober – Golf de Pierpont (België) – Matchplay

U België wint (18,5-5,5)

Finale Arendsen de Wolfftrofee

15 oktober – GC De Semslanden – 18 holes Mixed Greensome

U	1	Rob van Kuijnen en Enneke Rieffe (Amsterdamse GC)	40 pnt

Finale Junior Ranking

29 oktober – Noordwijkse GC – 36 holes Strokeplay

M	1	Zhen Bontan	76
J	1	Jerry Ji	71

Vince van Veen

Het jeugdteam van GC De Dommel bestaat uit louter meisjes en werd landskampioen

PUNTENKLASSEMENT

NGF Amateurranking

MEISJES

1	Daphne van Houten	5.241
2	Chantal Paassen	4.390
3	Anouk Sohier	4.015
4	Romy Meekers	3.429
5	Mayka Hoogeboom	3.167

DAMES

1	Roos Haarman	9.908
2	Zhen Bontan	5.075
3	Romy Meekers	4.596
4	Dewi Weber	4.118
5	Anouk Sohier	3.999

DAMES SENIOREN

1	Tita McCart	7.000
2	Renée de Ruijter	6.500
3	Nan Croockewit	4.800
4	Bernardine de Vries	2.800
5	Laurence Nolte	2.350

JONGENS

1	Jerri Ji	4.677
2	Stan Kraai	3.967
3	Davey Porsius	3.469
4	Piet Hein Bakkenes	3.160
5	Severiano Prins	3.096

HEREN

1	Lars Keunen	5.280
2	Ruben van Uden	5.048
3	Philip Bootsma	4.768
4	Max Albertus	4.012
5	Vince van Veen	2.944

HEREN SENIOREN

1	Diderik Ankersmit	4.675
2	Bart Nolte	4.500
3	Pieter van Steenbergen	3.825
4	Willem Hoos	3.825
5	Cor Fidder	3.700

Joyce van Tongeren en Pem van Heek wonnen het NK Senioren Mixed Foursome 50+

9

BESTUUR EN COMMISSIES

G&CC Lauswolt bestaat vijftig jaar

BESTUUR

In het verenigingsjaar 2016 was het bestuur als volgt samengesteld:

W.P. Zelsmann
president

Mevr. J.G.M. van Rhijn
vicepresident

Mevr. C.E. Visser
penningmeester
(vanaf 30-04-2016)

H.H. van der Kwast
penningmeester
(tot 30-04-2016)

J.E. Kuipers

A.E. Levi
(vanaf 26-11-2016)

D. Prins

Mevr. E. Weima

COMMISSIES

De Commissies waren in het verenigingsjaar 2016 als volgt samengesteld:

- **Commissie van Beroep**
  Mevr. M.L.J.C. van Emden-Geenen, *voorzitter*
  I.M. Jebbink
  S.P. Onnes
  J.K. van Soest

- **Juridisch-Fiscale Adviescommissie**
  (opgeheven per 31-12-2016)
  H.Th. Bouma, *voorzitter* (tot 31-12-2016)
  G.C. van Eck (tot 31-12-2016)

- **Tuchtcommissie**
  Mevr. J.Y. van de Kraats, *voorzitter*
  M.J.E.L. Delissen
  R.E.F. Huijgen
  M.P.A. L'Herminez
  H.A. Lie
  J.P.H. Six

- **Commissie Erfgoed**
  M.A.J. Eijkman, *voorzitter*
  I.S. Forrester
  A. Janmaat
  C.H. Knol
  W.A. Mock (vanaf 07-02-2016)
  D. Smit

- **Commissie Begeleiding en Advies**
  J.J.M. van Moorsel, *voorzitter*
  J.A. Boerdonk (vanaf 15-06-2016)
  H.J. Buman
  D. de longh
  Mevr. T.A. Kroes-Brak (vanaf 15-06-2016)
  H. Langevoort
  Mevr. W.M. Lemmens
  Mevr. G.F.B. van der Mast-Berghs

AFDELING SPORT

- **Wedstrijdcommissie**
  G.A.O. Teekman, *voorzitter*
  D. Biesheuvel (vanaf 12-03-2016)
  R.A.L. Bom
  M. Ey (tot 09-11-2016)
  H. Harmsen (tot 09-11-2016)
  J.R. van Luik
  E. van Mieghem (vanaf 12-03-2016)
  T. den Tex
  M.P.L.M. Zegers

- **Commissie Topgolf** (opgeheven per 01-04-2016)
  M.R. Vogel, *voorzitter* (tot 01-04-2016)
  Mevr. A.M. de Goederen (tot 01-04-2016)
  J.W.H. Huiskamp (tot 01-04-2016)
  Mevr. E. Weima (tot 01-04-2016)

- **Commissie Competitie**
  P.W.J. Duijvestein, *voorzitter*
  Mevr. F.P. Dresselhuys-Doeleman
  Mevr. E.L.C. van Ewijk
  H.W. Scholten

- **Commissie Senioren**
  Mevr. I.F.S. Arkenbout-Herschel, *voorzitter* (tot 31-12-2016)
  A.W. van Kasteel
  L.A.P. de Kind (tot 31-12-2016)
  H.W. Wegewijs

- **Commissie Jeugd**
  Mevr. I. van de Heisteeg, *voorzitter* (tot 21-03-2016)
  Mevr. E.J.C. Eijkemans
  W. Giesen
  H.J.B.C. Maas
  W.J.J.M. Scholtes

- **Toetsingscommissie**
  R. van Elderen, *voorzitter*
  C.A. Buitelaar
  Mevr. Th.J.M.J. van Lierop-Vereijken (tot 19-12-2016)
  H.J. Peters
  W. Voskamp

AFDELING SPEL

- **Handicap- en Regelcommissie**
  J. Visser, *voorzitter*
  Mevr. E. Crabbendam
  B. van Duijnen (tot 22-11-2016)
  R. Failé jr. (tot 22-11-2016)
  W. Haandrikman (vanaf 01-03-2016)
  J.J.H. Simmelink
  Mevr. M.A. Wolters

- **Regiocommissarissen**
  H. Langevoort
  Mevr. W.M. Lemmens
  Mevr. G.F.B. van der Mast-Berghs

- **Referees**
  D. Biesheuvel (vanaf 15-06-2016)
  R.A.L. Bom
  Mevr. J. Collinge-Hoff (tot 31-12-2016)
  Mevr. E. Crabbendam

B. van Duijnen (tot 31-12-2016)
M. Ey
R. Failé jr.
H. Harmsen (tot 31-12-2016)
J.E. Kuipers
G. van Lierop
J.R. van Luik
E. van Mieghem (vanaf 15-06-2016)
J.J.H. Simmelink
Mevr. I.P. Slikker
J.K. van Soest
A.H.M. van den Steenhoven
S. Stet
G.A.O. Teekman
T. den Tex
Mevr. C.M. van der Vegt-Brautigam
J. Visser
Mevr. J.T. van der Werf
Mevr. M. Wolters
M.P.L.M. Zegers

- **Commissie Course Rating**

J.W. Resink, *voorzitter*
V.T.J. Coenen
H. Derksen
C. Fung-A-You
J. Goudsmit

AFDELING ONTWIKKELING GOLF

- **Commissie Duurzaam!Golf**

Mevr. J.G.M. van Rhijn, *voorzitter*
H.J.A. Beenackers
Th. Bestebroer
Mevr. I. Boomsma-Smit (tot 06-07-2016)
H.A. Jenner
T.M.F.S. van Keulen (tot 30-11-2016)
Mevr. P. Rijks
Mevr. A.M. Vliegenthart (vanaf 21-03-2016)
A.P. van de Water, *Birdwatching*

10

FINANCIEEL OVERZICHT

Maarten Lafeber laat zien hoe het moet. RAAK!-mascotte SPOT kijkt goedkeurend toe

De NGF sloot het boekjaar 2016 af met een positief resultaat van ruim € 270.000. Dit kwam vooral tot stand door een eenmalige fiscale btw-bate van € 103.000 en de gebruikelijke € 75.000 voor de instandhouding van het vermogen. Het operationele resultaat bedroeg € 43.000.

De inkomsten geven in 2016 weinig verrassingen te zien, behalve de zojuist genoemde eenmalige bate van € 103.000. Het aantal golfers is opnieuw licht gedaald (-1%). In 2017 zullen de inkomsten uit golfers en sponsors ongeveer dezelfde ontwikkeling te zien geven als in 2016. De inkomsten uit subsidies via NOC*NSF vormen de grote onbekende voor 2017. De verdeling van deze gelden is op dit moment nog onduidelijk; zij wordt pas medio 2017 bekendgemaakt.

Het afgelopen jaar is geïnvesteerd in de speerpunten Jeugd & Familie, Sportief Beleid, Duurzaam Beheer en Topgolf, zoals geformuleerd in het beleidsplan. Daarnaast vergen de ICT-omgeving en de ontwikkeling van diverse platformen en apps steeds meer middelen. Dit zal in 2017 niet veel anders zijn. Het personeelsbestand van de NGF is eind 2016/begin 2017 met 2,2 fte afgenomen. Eind 2016 viel het besluit om met vier andere sportbonden een nieuwe kantoorlocatie te betrekken, waarvan het bestuur verwacht dat deze de efficiency en effectiviteit van de gehele organisatie zal verhogen, door kostenbesparingen en – op lange termijn – omzetstijging.

Risico's en onzekerheden

Met een liquide eigen vermogen van € 4,5 miljoen per 31 december 2016 kan de NGF grote operationele tegenvallers opvangen. Op voorstel van de penningmeester besloot het bestuur van de NGF dat 50% van het jaarlijkse kostenniveau de norm is voor de minimale hoogte van het eigen vermogen. Aan deze norm is eind 2016 voldaan. De afgelopen jaren is steeds € 75.000 per jaar in de begroting opgenomen als aanvulling van een inflatiebestendig vermogen. Gezien de zeer goede liquiditeit van de NGF besloot de Algemene Ledenvergadering in november 2016 om de 50%-norm voor het jaar 2017 los te laten.

Ten aanzien van de inkomsten ziet het bestuur het reeds vermelde risico met betrekking tot de inkomsten via NOC*NSF. Ten aanzien van de kosten is er minder risico, doordat de NGF in noodgevallen – misschien met enige vertraging – flexibel kan zijn.

Het bestuur is tevreden met het financiële resultaat over 2016 en verwacht voor 2017 vooralsnog geen grote afwijkingen van het voorziene resultaat van € 0.

BATEN 2016

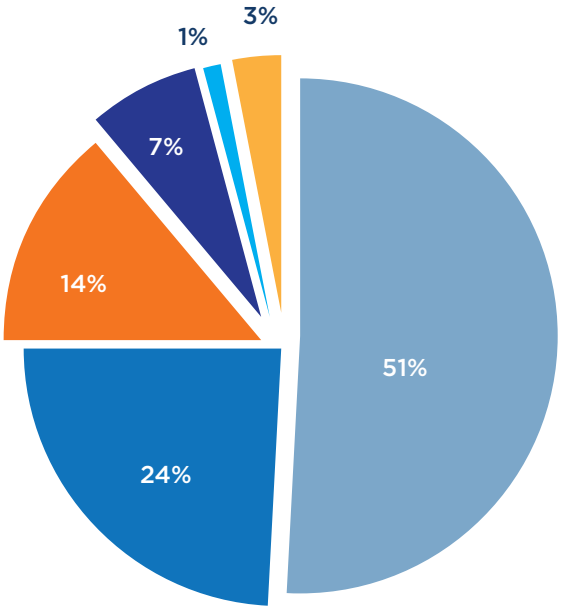

- Leden
- Vrije golfer
- Subsidie
- Sponsoring
- Publicaties
- Overige

CONTRIBUTIES

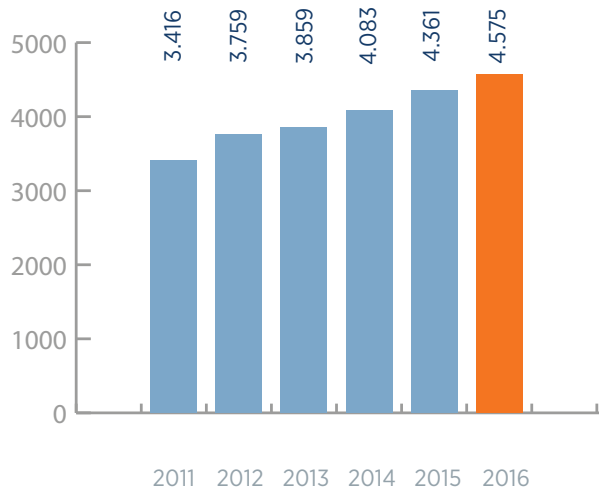

BIJDRAGE VRIJE GOLFERS

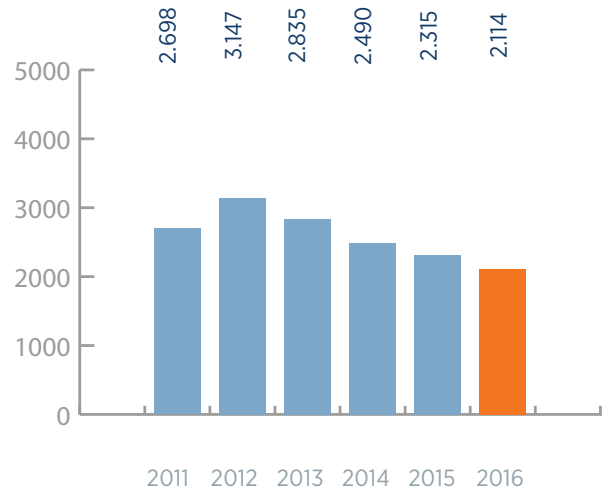

SUBSIDIES

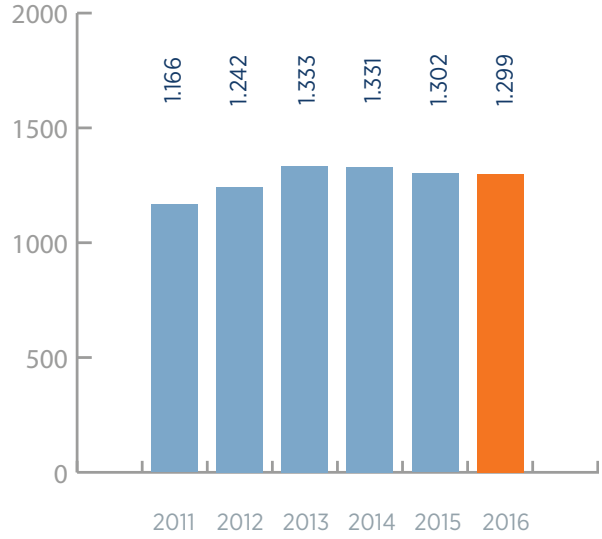

SPONSOREN

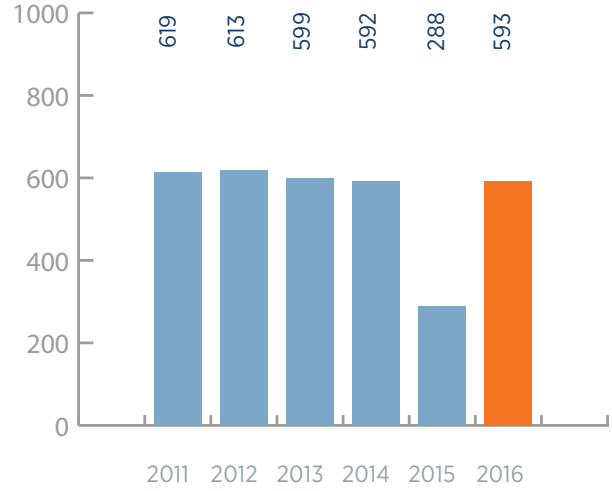

LASTEN 2016

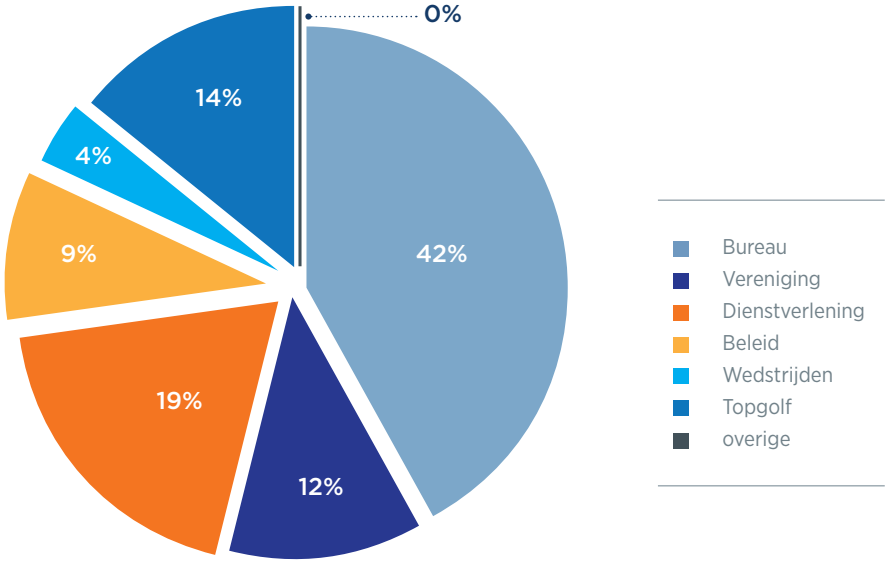

BUREAU

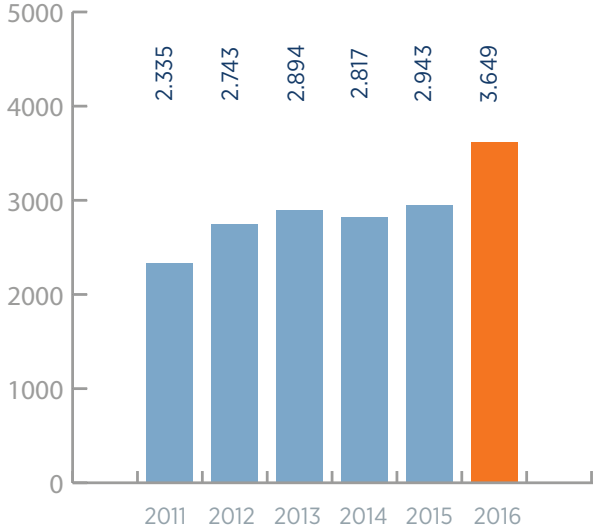

VERENIGING

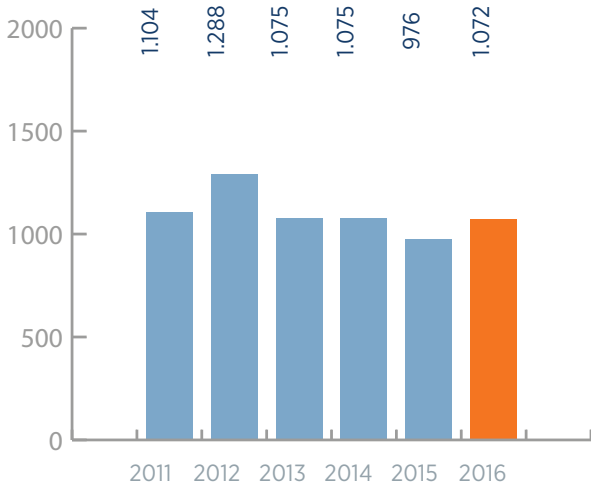

DIENSTVERLENING

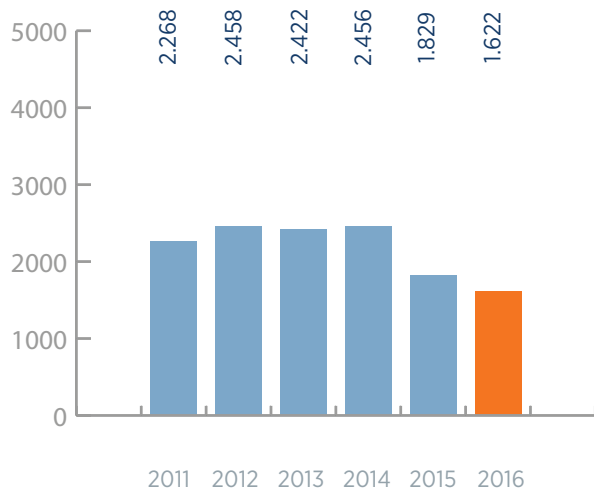

BELEID

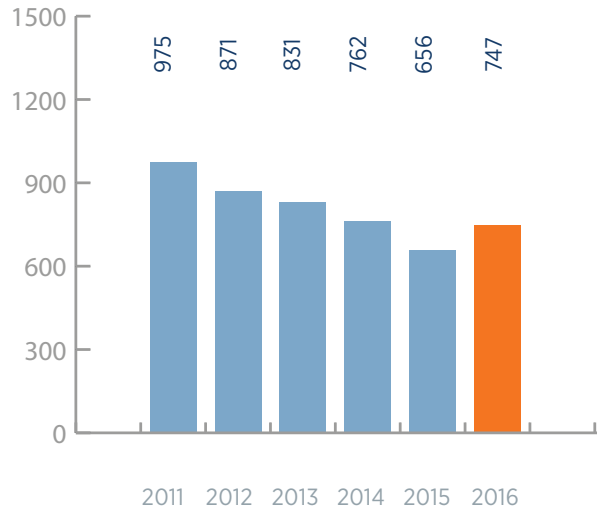

WEDSTRIJDEN

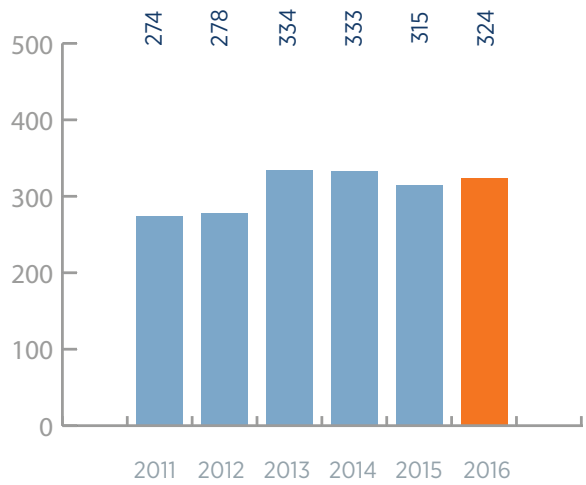

TOPGOLF

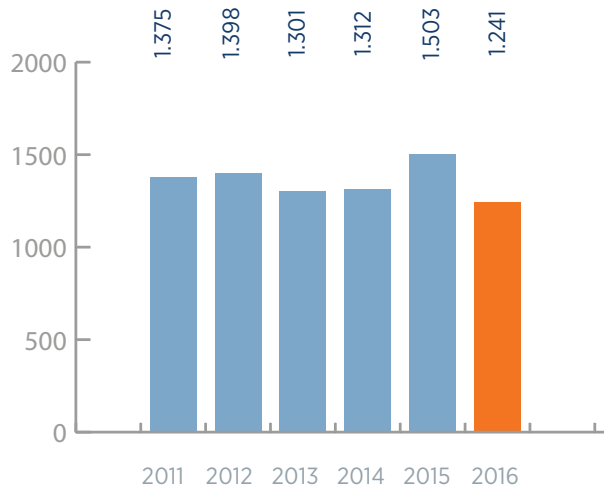

Geconsolideerde staat van Baten en Lasten over 2016 en 2015; begroting 2016 en 2017

BATEN [12]	2016	BEGROTING 2016	2015	BEGROTING 2017
Contributie	4.575.426	4.654.000	4.361.363	4.949.000
Bijdragen vrije golfers en Geassocieerden	2.113.737	2.064.000	2.315.475	1.933.000
Rente	22.626	70.000	41.375	10.000
Op- en afwaardering effecten	0	0	- 5.034	0
Bijdrage bestedingsplan NOC*NSF	1.299.100	1.260.000	1.302.409	1.000.000
Sponsorbijdragen	593.494	625.000	288.225	745.000
Publicaties	90.883	65.000	57.290	70.000
Overige	259.105	97.000	43.736	77.000
Totaal Baten	**8.954.372**	**8.835.000**	**8.416.999**	**8.784.000**

LASTEN [13]	2016	BEGROTING 2016	2015	BEGROTING 2017
Bureaukosten				
Bureau				
Personeelskosten	2.824.576	2.899.000	2.721.161	2.890.000
Huur en onderhoud	161.564	171.000	173.593	196.000
Kantoorkosten	89.847	107.000	88.219	103.000
Afschrijvingskosten	118.267	90.000	104.744	215.000
Automatiseringskosten	123.427	95.000	98.612	108.000
Porti	126.460	135.000	145.667	90.000
Verzekeringen	17.475	15.000	16.027	15.000
Drukwerk	11.126	23.000	32.000	19.000
Accountants en adviseurs	146.132	107.000	152.706	101.000
Nagekomen lasten vorige jaren	30.000	0	0	0
Afwaardering consolidatiemaatschappijen	0	0	0	0
Totaal Bureau	***3.648.875***	***2.642.000***	***3.532.728***	***3.737.000***
Vereniging				
Leden- en bestuursvergaderingen	30.240	48.000	43.170	41.000
Grote toernooien en evenementen	311.336	300.000	307.903	228.000
Public relations en sponsorkosten	353.466	438.000	194.290	471.000
Commissiekosten	209.349	255.000	249.418	318.000
Lidmaatschappen	133.150	130.000	132.426	136.000
Overige bestuurskosten	34.765	29.000	48.903	21.000
Totaal Vereniging	***1.072.306***	***1.200.000***	***976.109***	***1.215.000***

LASTEN [13]	2016	BEGROTING 2016	2015	BEGROTING 2017
Dienstverlening				
Ledenadministratie en productie kaarten	374.676	380.000	387.893	350.000
Handicapregistratie vrije golfers	21.076	21.000	20.174	18.000
Communicatieplatform GOLF.NL	887.076	889.000	876.583	883.000
Aansprakelijkheidsverzekering	106.212	105.000	106.672	105.000
Bankkosten Stichting Golfsport	27.588	15.000	14.636	15.000
Software Ledenadministratie	156.326	115.000	93.507	116.000
Fairwaystrokes	49.096	50.000	89.345	15.000
Totaal Dienstverlening	***1.622.050***	***1.575.000***	***1.588.809***	***1.502.000***
Beleid				
Ontwikkeling en productie NGF-uitgaven	87.193	60.000	69.771	50.000
Opleidingen	93.422	145.000	87.525	136.000
Committed to	190.245	153.000	173.992	118.000
Jeugdprojecten	244.349	245.000	111.957	225.000
Onderzoeken	37.197	70.000	31.725	70.000
Samenwerkingen	95.016	100.000	105.952	90.000
Totaal Beleid	***747.421***	***773.000***	***580.922***	***689.000***
Wedstrijden				
Wedstrijden en competitie	323.501	314.000	315.058	287.000
Totaal Wedstrijden	***323.501***	***314.000***	***315.058***	***287.000***
Topgolf				
Coaching	517.079	397.000	358.686	676.000
Reis- en communicatiekosten coaches	45.108	30.000	39.158	47.000
Trainingen	282.363	366.000	393.605	341.000
Reizen buitenland	164.930	126.000	113.025	121.000
WK	29.914	40.000	677	0
ELTK	56.766	48.000	52.220	49.000
IEAK	21.429	14.000	11.812	14.000
Materialen en opleidingen	31.514	15.000	20.672	30.000
(Para)medische kosten	8.433	7.000	6.946	8.000
Olympisch Golfteam	82.090	170.000	205.884	0
Overige Topgolf	1.194	0	14.540	25.000
Totaal Topgolf	***1.240.819***	***1.213.000***	***1.217.224***	***1.311.000***

Geconsolideerde staat van Baten en Lasten over 2016 en 2015; begroting 2016 en 2017

LASTEN [13]	2016	BEGROTING 2016	2015	BEGROTING 2017
Kleding en overige				
Kleding	27.989	43.000	45.756	43.000
Overige	0	0	100	0
Totaal Kleding en overige	***27.989***	***43.000***	***45.856***	***43.000***
TOTAAL LASTEN	8.682.960	8.760.000	8.256.706	8.784.000
Resultaat voor resultaatbestemming	**271.412**	**75.000**	**148.134**	**0**
Dotatie Bestemmingsreserves	1.180	0	832	0
Onttrekking Bestemmingsreserves	0	0	0	0
Dotatie aan Algemene Reserve	**272.592**	**75.000**	**148.966**	**0**

RAAK
GOLFFUN VOO
JUNIORS
ING

11

SPONSORS

GC De Hoge Kleij

HOOFDSPONSOR VAN HET NEDERLANDSE GOLF

ING Private Banking

Deloitte.

NEDERLANDSE LOTERIJ

STERN

MONTE REI GOLF CLUB

RICOH imagine. change.

Titleist FJ

Het Jaarverslag 2016 is een uitgave van de
Koninklijke Nederlandse Golf Federatie te Utrecht

Redactie
Koninklijke Nederlandse Golf Federatie
(Daniëlla Demont, Gerard Louter,
Jan Kees van der Velden, Maarten Voermans)
en Jan Daan Hillen tekstschrijver

Ontwerp
Kaire Guthan, Dependance Rotterdam

Fotografie
Tim Buitenhuis, Getty Images, GolfSupport,
Evert van Leijenhorst, Ronald Speijer, Koen Suyk,
Bert van der Toor en anderen

Redactieassistentie
Mirjam Giepmans

Productie
Jan Daan Hillen tekstschrijver
© 2017 NGF
Alle rechten voorbehouden